

Propozycje kompleksowej modernizacji ewidencji gruntów i budynków jako rezultat prac w ramach obiektów wzorcowych

OD TERENU DO MODELU I Z POWROTEM

Główny Geodeta Kraju zaprojektował oraz wspólnie ze starostami przeprowadził w latach 2009-10 kompleksową modernizację EGiB 13 wzorcowych obiektów uwzględniających specyfikę obecnych operatów ewidencji gruntów. Co wynika z tego pilotażu?

STANISŁAW ZAREMBA

Rosnące potrzeby w zakresie zharmonizowanych informacji o nieruchomościach są istotną przesłanką do przyspieszenia prac związanych z doprowadzeniem ewidencji gruntów i budynków (katastru nieruchomości) do jej docelowego modelu. W tym kierunku zmierzają m.in. opracowywana przez GGK nowelizacja ustawy *Prawo geodezyjne i kartograficzne* oraz nowelizacja rozporządzenia w sprawie ewidencji gruntów i budynków. Harmonizowanie informacji o nieruchomościach powinno uwzględniać:

● **Pilne dokończenie modernizacji ewidencji gruntów i budynków (EGiB) według dotychczasowego modelu danych ewidencyjnych** zgodnie z ustaleniami rozporządzenia ministra rozwoju regionalnego i budownictwa z 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (zwanego dalej rozporządzeniem).

● **Zintegrowanie systemów EGiB oraz ksiąg wieczystych** poprzez:

1. ujednoczenie definicji obiektu wodzącego obydwu systemów, tj. działki i nieruchomości gruntowej (obiektom

powinna być nieruchomość w znaczeniu prawnorzeczowym);

2. ujednoczenie obszarów funkcjonowania EGiB z obszarami sądów rejonowych prowadzących księgi wieczyste;

3. ujawnianie w obydwu systemach jedynie praw do nieruchomości ze stopniową eliminacją ujawniania w EGiB posiadacza samoistnego;

4. doskonalenie technologiczne systemu EGiB w kierunku utworzenia oraz prowadzenia zintegrowanych georeferencyjnych baz danych.

● **Ujednoczenie zasad prowadzenia baz danych katastralnych przy użyciu systemu teleinformatycznego** zapewniającego:

1. odpowiednio zabezpieczone przechowywanie danych i ich aktualizację,

2. udostępnianie oraz wspólne korzystanie z danych na zasadach określonych w przepisach o infrastrukturze informacji przestrzennej,

3. wizualizację danych w formie rejestrów, kartotek i wykazów oraz mapy katastralnej, a także udostępnianie zainteresowanym wypisów z tych rejestrów, kartotek i wykazów oraz wyrysów z mapy katastralnej.

● **Stopniowe rozszerzanie treści danych katastralnych zgodnie z zapotrze-**

bowaniem na usługi związane m.in. z rynkiem nieruchomości (np. o ograniczone prawa rzeczowe, w tym służebności przechodu, przejazdu i przesyłu) oraz rozwojem szeroko pojętej infrastruktury informacji przestrzennej.

● **PO CO JESZCZE JEDEN PILOTAŻ?**

Szczególnie istotne jest ujednoczenie i przyspieszenie prac dotyczących modernizacji EGiB. Pilne ich zakończenie stwarza bowiem gwarancję zapewnienia danym katastralnym odpowiedniego poziomu wiarygodności, jakości, kompletności oraz jednolitości. Wychodząc naprzeciw tym potrzebom, przeprowadzono prace modernizacyjne w ramach 13 obiektów wzorcowych dla terenów wiejskich. Rezultaty posłużyły do określenia modelu metadanych dotyczących EGiB niezbędnego do:

● utworzenia jednolitej w skali kraju systematyki i charakterystyki danych ewidencyjnych, a więc usprawnienia procesu organizacji i zarządzania, w tym ułatwienia wyszukiwania, pozyskiwania i wydajnego wykorzystania;

● scharakteryzowania danych ewidencyjnych pod kątem przydatności dla określonych użytkowników, w tym jakości danych określonej przez kryte-

ria: pochodzenia danych źródłowych, dokładności, kompletności, wzajemnej zgodności oraz aktualności;

- dostarczania informacji o aktualnym stanie danych EGiB w skali powiatu, województwa, kraju;

- dostarczania informacji o stanie informatyzacji zasobu EGiB (analogowy/cyfrowy; aplikacje zintegrowane/niezintegrowane);

- współdziałania EGiB z systemem ksiąg wieczystych;

- sporządzania powiatowych, wojewódzkich i krajowych zestawień zbiorczych danych objętych EGiB;

- dostarczania informacji ułatwiających planowanie przez starostę kompleksowej modernizacji ewidencji.

Wyniki prac wykonanych dla obiektów wzorcowych służą również do opracowania typowych warunków technicznych dla przeprowadzania modernizacji EGiB.

● KRYTERIA WYBORU OBIEKTÓW WZORCOWYCH

Do wyboru obiektów wzorcowych przyjęto następujące kryteria:

I Pochodzenie materiałów źródłowych w procesie zakładania lub odnowienia ewidencji.

1. Obiekty, dla których w procesie zakładania ewidencji gruntów wykorzystano materiały źródłowe tzw. zbiorów map dawnych z okresu przed 1946 r.:

- 1) materiały mapowe (II i III kategorii) oraz dokumenty opisowe z byłego katastru pruskiego;

- 2) materiały mapowe (III kategorii) oraz dokumenty opisowe z byłego katastru austriackiego;

- 3) materiały mapowe w postaci map poscaleniowych sprzed 1946 r. z obszaru byłego zaboru rosyjskiego;

- 4) mapy poregulacyjne z lat 1945-52, jeżeli zostały wykonane na podstawie map katastralnych podanych w ppkt. 1 i 2.

2. Obiekty, dla których w procesie zakładania ewidencji gruntów wykonano nowe terenowe pomiary bezpośrednie:

- 1) nawiązane do osnowy poligonowej IV i V klasy, obecnie sklasyfikowanej jako osnowa pomiarowa (w tym pomiary sytuacyjne PGR i PGL);

- 2) z wykorzystaniem fotomapy w skali 1:5000 na podstawie grup fotopunktów zidentyfikowanych w terenie i na obrazie fotomapy.

3. Obiekty, dla których dokumentację w postępowaniu dotyczącym odnowienia ewidencji gruntów sporządzono na podstawie zarządzenia ministrów rolnictwa i gospodarki komunalnej z 20 lu-

tego 1969 r. w sprawie ewidencji gruntów (Mon. Pol. nr 11, poz. 98), w tym opracowania:

- 1) poscaleniowe wykonane po 1970 r.,
- 2) oparte na pomiarach fotogrametrycznych (jedno- i dwuobrazowych),
- 3) dotyczące zastąpienia analogowych map ewidencyjnych mapą wektorową.

II Uzyskane dokładności redakcji wektorowej mapy ewidencyjnej LPIS według kryterium § 82 ust. 2 pkt 2b (dla obszarów wiejskich).

1. Poziom rozbieżności między przebiegiem granic działek ewidencyjnych wektorowej mapy ewidencyjnej LPIS a ich obrazem na ortofotomapie; znaczna liczba przypadków, dla których $\Delta > 4,25$ m;

2. Poziom rozbieżności (liczba przypadków) obliczenia pól powierzchni działek, dla których $dP > dP_{max}$;

3. Znaczna liczba punktów granicznych w bazie danych ewidencyjnej mapy wektorowej, dla których $ZRD = 8$ oraz $BPP = 9$;

4. Brak możliwości uzgodnienia styków granic obrębów z dokładnością $\Delta < 4,25$ m.

III Udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w ogólnej powierzchni jednostki ewidencyjnej.

IV Potencjał starostwa powiatowego, w tym: poziom kadry, wyposażenie sprzętowe, oprogramowanie umożliwiające integrację ewidencyjnych danych geometrycznych i opisowych.

● REALIZACJA PRAC W RAMACH OBIEKTÓW WZORCOWYCH

Na obszarze kraju wybrano 13 obiektów wzorcowych (mapa powyżej i tabela 1) z uwzględnieniem podanych kryteriów. Pod uwagę wzięto przede wszystkim jakość, w tym pochodzenie materiałów źródłowych przy zakładaniu lub odnawianiu ewidencji gruntów. W związku z tym wyodrębniono pięć typowych w skali kraju obszarów według przeważającej ilości materiałów źródłowych:

- **Obszar 1 (kryterium I.1.1)** – wykorzystano materiały mapowe oraz dokumenty opisowe z byłego katastru pruskiego: obiekty 6, 7, 10, 11. Dodatkowo wyróżniono: kryterium I.1.1.1 – dla obiektów, które znalazły się w granicach RP po 1918 r. (tereny obecnych woj.: wielkopolskiego, kujawsko-pomorskiego i częściowo pomorskiego oraz śląskiego), oraz kryterium I.1.1.2 – dla obiektów, które znalazły się w granicach RP po 1945 r.

- **Obszar 2 (kryterium I.1.2)** – wykorzystano materiały mapowe oraz dokumenty opisowe z byłego katastru austriackiego: obiekty 1, 2, 3, 8.

- **Obszar 3 (kryterium I.1.3)** – wykorzystano materiały źródłowe z tzw. zbiorów map dawnych z okresu przed 1946 r. w postaci map poscaleniowych z obszaru byłego zaboru rosyjskiego: obiekt 12.

- **Obszar 4 (kryterium I.2.1)** – wykonano nowe terenowe pomiary bezpo-

TABELA 1. SZCZEGÓŁOWA CHARAKTERYSTYKA OBIEKTÓW WZORCOWYCH

Lp.	Woje-wództwo	Powiat/gmina/obręb	Pole pow. ewid. PE [ha]	Liczba				Cena [zł] brutto/za 1 dz./% działek	Kryte-rium wyboru obiektu
				działek	budyn-ków	lo-kali	jednostek rejestro-wych		
1	mało-polskie	gorlicki/Gorlice Dominikowice	1011	3534	1071	0	1085/0/0	270 883 76,65 8,5%	I.1.2 (KMK)
2	mało-polskie	wadowicki/Mucharz						622 700	I.1.2 (KMK)
		1) Jaszczurowa	1314	4926	661	2	833	36,46	
		2) Koziniec	561	3924	408	4	550	1,8%	
		3) Mucharz	568	3265	566	17	981		
		4) Skawce	323	1406	219	0	443		
		5) Świnna Poręba	391	2842	432	8	624		
		6) Zagórze	570	717	85	0	351		
Razem	3727	17 080	2371	31	3782/0/31				
3	mało-polskie	suski/Budzów Zachełmna	520,95	3313	333	0	300/0/0	348 676 105,24 90%	I.1.2 (KMK)
4	mazo-wieckie	przasnyski/Chorzele Zaręby	1823	1431	898	12	404/0/0	256 932/ 179,55/ 92%	I.2.1 (WJD)
5	łódzkie	łowicki/Nieborów						305 630	I.2.2 (WJD) (cz. I.2.1)
		1) Bełchów	881,48	1766	1663	0	896/0/0	49,58	
		2) Bobrowniki	886,83	1272	1066	0	496/0/0	0,7%	
		3) Julianów	88,98	48	74	0	39/0/0		
		4) Michałówek	184,36	186	48	0	86/0/0		
		5) Mysłaków	1037,30	1236	928	0	619/0/0		
		6) Nieborów	1985,85	1177	821	0	582/0/0		
		7) Piaski	525,16	480	275	0	208/0/0		
Razem	5589,96	6165	4875	0	2926/0/0				
6	wielko-polskie	pilski/Łobżenica						437 976	I.1.1.1, (cz. I.3.1) (WJD)
		1) Dźwierzno Małe	975,71	505	265	0	268/0/0	186,06	
		2) Dźwierzno Wlk.	740,41	251	251	0	150/0/0	53,0%	
		3) Piesna	491,64	494	257	0	156/0/0		
		4) Walentynowo	455,46	310	246	0	128/0/0		
		5) Witrogoszcz	1959,58	489	291	0	256/0/0		
		6) Witrogoszcz kol.	2030,96	305	121	0	102/0/0		
Razem	6653,76	2354	1431	0	1060/0/0				
7	kujawsko-pomorskie	świecki/Pruszcz						286 700	I.1.1.1, (WJD)
		1) Łowin	695,26	308	364	17	125/0/17	131,57	
		2) Łowinek	1016,08	532	512	-	187/0/0	0,7%	
		3) Pruszcz	705,78	1339	1510	28	891/0/28		
Razem	2417,12	2179	2386	45	1203/0/45				
8	śląskie	żywiecki/Łękawica						713 700	I.1.1.2 (KMK)
		1) Kocierz Moszcz.	1342,58	3219	536	0	660	101,35	
		2) Kocierz Rychw.	1650,24	2115	307	12	463	34,1%	
		3) Okrajnik	394,72	1708	428	0	445		
Razem	3387,54	7042	1271	12	1568				
9	lubelskie	lubartowski/Lubartów	1293	2128	647	0	813/0/0	158 000 58,07	I.2.2 (WJD)
		1) Brzeziny	1417	875	647	0	269/0/0	0,4%	
		2) Wandzin							
Razem	2710	3003	1294	0	1064/0/0				
10	opolskie	opolski/Turawa						342 833	I.1.1.2 (WJD)
		1) Kadłub Turawski	756	892	604	0	263/0/0	202,50	
		2) Zakrzów Turawski	1227	801	844	0	248/0/0	60,5%	
Razem	1983	1693	1448	0	511/0/0				
11	zachodnio-pomorskie	łobeski/Dobra						180 316	I.1.1.2 (WJD)
		1) Anielino	297,97	205	102	0	86/2/0	337,04	
		2) Krzemienna	890,64	330	139	58	132/4/55	82,6%	
Razem	1188,61	535	241	58	218/6/55				
12	podlaskie	siemiatycki/Perlejewo	666,84	566	227	0	179/0/0	193 858 176,39	I.1.3 (KMK)
		1) Leszczka Duża,	470,25	367	176	0	121/0/0	27,0%	
		2) Leszczka Mała,	336,23	166	11	0	86/0/0		
		3) Wiktorowo							
Razem	1473,32	1099	414	0	386/0/0				
13	podkarpa-ckie	leski/Cisna						171 098	I.2.1 (WJD)
		1) Cisna	1213,86	651	396	75	259/6/75	96,34	
		2) Kalnica	1120,40	356	162	10	141/1/10	30%	
		3) Smerek	4309,93	769	186	15	313/7/15		
Razem	6644,19	1776	744	100	713/14/10				

średnie nawiązane do osno-
wy poligonowej IV i V klasy,
obecnie sklasyfikowanej jako
osnowa pomiarowa: obiekty 4,
5, 12, 13.

● **Obszar 5 (kryterium I.2.2)** – wykonano nowe tere-
nowe pomiary bezpośrednie
z wykorzystaniem fotomapy
w skali 1:5000 na podstawie
grup fotopunktów zidentyfi-
kowanych w terenie i na obra-
zie fotomapy: obiekt 9.

W tabeli 1 przedstawio-
no szczegółową charaktery-
stykę obiektów wzorcowych
z uwzględnieniem: pola po-
wierzchni obiektu, liczby
działek, budynków, lokali,
jednostek rejestrowych, ceny
brutto za wykonaną moderni-
zację, ceny jednostkowej bruto
za działkę ewidencyjną,
procentu działek, dla których
wykonano ustalenie granic
wg procedury § 37 i 38 rozpo-
rządzenia, kryterium wyboru
obektu.

● **KRYTERIA TECHNICZNE
OCENY MODERNIZACJI**

W ocenie prac moderni-
zacyjnych uwzględniono kryte-
ria techniczne i ekonomiczne.
Do tych pierwszych należą:

● poziom dokładności
określenia położenia punktów
granicznych działek ewiden-
cyjnych (BPP = 1, 2, 3, 4, 5, 6),

● zastosowane metody po-
miarowe (a – pomiar bezpo-
średni metodą tachimetrii
elektronicznej, b – pomiar me-
todą GNSS-RTK, c – pomiar fo-
togrametryczny),

● procent ustalonych prze-
biegów granic działek,

● poziom wykorzystania
danych źródłowych z opera-
tów ewidencyjnych: a) z czę-
ści geometrycznej, b) z części
opisowej, c) z archiwalnych
materiałów katastralnych,
d) z innych materiałów ar-
chiwalnych, jak mapy scale-
niowe, parcelacyjne sprzed
1945 r., e) z mapy zasadniczej,
● poziom wykorzystania
danych z materiałów syste-
mu LPIS: a) ortofotomapa cyf-
rowa, b) analiza materiałów
ewidencyjnych, c) plik zin-

TABELA 2. DANE DO OCENY TECHNICZNEJ WYKONANYCH PRAC MODERNIZACYJNYCH

Lp.	Województwo	Powiat	Gmina	Kryterium	Poziom wykorzystania ewid. danych źródłowych	Poziom wykorzystania materiałów LPIS	Dokł. punktów granicznych BPP=	Metody pomiarowe	% ustalonych granic działek	Stosowane oprogramowanie
1	małopolskie	gorlicki	Gorlice	I.1.2	b, e	(a, b, c, d) - cz. do ustal. granic	1, 2	a, b	85	TurboEWID
2	małopolskie	wadowicki	Mucharz	I.1.2	b - cz., e	(a, b, c, d) - cz.	1-5	a, b	2	EwMapa, EGBV
3	małopolskie	suski	Budzów	I.1.2	b, e	(a, b, c, d) - cz.	1, 2	a, b	90	TurboEWID
4	mazowieckie	przasnyski	Chorzele	I.2.1	b, d - cz., e	a, b, c, d	1, 2	a, b	92	EwMapa, EGBV
5	łódzkie	łowicki	Nieborów	I.2.2	a, b, e,	a, b, c, d	1-5	a, b	1	EwMapa, EwOpis
6	wielkopolskie	pilski	Łobżenica	I.1.1.1, I.3.1	b, c - cz., e,	a, b, c, d (dla użytków grunt.)	1, 2, 3	a, b, c	54	GEO-INFOV EGB 2000
7	kujawsko-pom.	świecki	Pruszcz	I.1.1.1	b, c - cz., e	a	1-5	a, b	1	TurboEWID
8	śląskie	żywiecki	Łękawica	I.1.2	b, e	(a, b, c, d) - cz. do ustal. granic	1-5	a, b	34	TurboEWID
9	lubelskie	lubartowski	Lubartów	I.2.2	b, d, e	a, b, c, d	1-5	a, b	0,5	EwMapa, EwOpis
10	opolskie	opolski	Turawa	I.1.1.2	b, c - cz., e	a (z powodu złej jakości nie wykorzystano LPIS)	1-5	a, b	60	GEO-INFOV EGB 2000
11	zachodniopom.	łobeski	Dobra	I.1.1.2	b, c - cz., e	(a, b, c, d) - cz. do ustal. granic	1, 2	a, b	83	GEO-INFOV EGB 2000
12	podlaskie	siemiatycki	Perlejewo	I.1.3	b, d - cz., e	a, b, c, d	1-5	a	27	Kataster OnLine
13	podkarpackie	leski	Cisna	I.2.1	b, e	(a, b, c, d) - cz.	1-5	a, b	30	EwMapa, EwOpis

tegowany łącznie z ewidencyjną mapą wektorową, d) raporty kontrolne,

- dokładność obliczenia pól powierzchni działek ewidencyjnych.

Dane stanowiące podstawę do oceny technicznej wykonanych prac modernizacyjnych w ramach obiektów wzorcowych ujmuje tabela 2. Na tle zgromadzonych obserwacji nasuwają się następujące uwagi:

- dane źródłowe pochodzące z dotychczasowych operatów ewidencyjnych zostały wykorzystane w sposób zróżnicowany w zależności od ich jakości w relacji do obowiązujących standardów dokładności;

- w obszarze I – byłego katastru pruskiego częściowo wykorzystano archiwalną dokumentację zawierającą:
  - dane pomiarowe i współrzędne lokalne poziomych osnów katastralnych,
  - zarysy pomiarowe (katastralne) opracowane na podstawie instrukcji II katastralnej (np. obiekt nr 7 – pow. świecki, nr 6 – pow. pilski);

- w obszarze I – b. katastru pruskiego dla obiektów: 10 – pow. opolski i 11 – pow. łobeski, nie wykorzystano katastralnych materiałów archiwalnych z powodu ich złej jakości (mapy katastralne z drugiej połowy XIX wieku);

- w obszarze II – b. katastru austriackiego dla obiektów: 1 – pow. gorlicki oraz 3 – pow. suski, nie wykorzystano materiałów archiwalnych (mapy katastralne

w skali 1:2880) z powodu ich niekartometryczności; przebiegi granic działek w większości ustalono i pomierzono z wykorzystaniem procedury § 37 i 38 rozporządzenia; to samo dotyczy częściowo obiektu nr 8 – pow. żywiecki;

- w obszarze II – b. katastru austriackiego dla obiektu 2 – pow. wadowicki w znacznej części wykorzystano do opracowania mapę wektorową LPIS powstałą z przetworzenia cyfrowego map katastralnych w skali 1:2880; uzyskanie dokładności punktów granicznych zgodnych z obowiązującymi obecnie standardami przesunięto na kolejny – drugi etap modernizacji;

- do ustalenia przebiegu konturów budynków wykorzystywano materiały z mapy zasadniczej.

● KRYTERIA EKONOMICZNE OCENY MODERNIZACJI

W ramach kryteriów ekonomicznych uwzględniono ocenę poziomu kosztów opracowań:

- wg średnich wskaźników w układzie grupy 13 obiektów wzorcowych,

- wg średnich wskaźników w układzie 5 stref obszarowych.

Ceny jednostkowe dla poszczególnych obiektów ukształtowane zostały w drodze przetargów nieograniczonych na podstawie przepisów ustawy o zamówieniach publicznych i w pewnym sensie stanowią odwzorowanie

rynków lokalnych na roboty geodezyjne w poszczególnych powiatach. Można jednak zaobserwować pewne utrwalone relacje. Większa liczba ustalonych i mierzonych granic w ramach obiektu wpływa znacząco na wzrost ceny jednostkowej działki. Ponadto większe ceny występują na obiektach o przeciętnie większych powierzchniach działek i odwrotnie.

Dane stanowiące podstawę dla oceny ekonomicznej wykonanych prac modernizacyjnych pokazano w tabeli 3.

● WNIOSKI Z PILOTAŻU

Lokalizacja 13 obiektów wzorcowych wynikała przede wszystkim z różnic między materiałami źródłowymi przyjętymi za podstawę założenia ewidencji gruntów w latach 60. (dekret z 1955 r.). Według kryteriów grupy I przy wyborze obiektów wzorcowych przyjęto, że można wyodrębnić w kraju pięć typowych obszarów charakteryzujących się pochodzeniem materiałów źródłowych w procesie zakładania lub odnawiania ewidencji gruntów.

- W grupie obiektów obszarów 2 i 3 zastosowano dla przeważającej liczby działek ewidencyjnych technikę ponownego ustalenia granic wraz z pomiarem bezpośrednim opartym na poziomie osnowy I, II, III klasy (w tym pomiar GPS-RTK), na podstawie przepisów § 37, 38 i 39 rozporządzenia.

TABELA 3. DANE DO OCENY EKONOMICZNEJ PRAC MODERNIZACYJNYCH

Nr obiektu	Nr obszaru	Województwo	Powiat	Gmina	Kryterium	Cena jedn. działki [zł]	Ustalane granice działek [%]	Śr. pole pow. działek w obiekcie [ha]
6	1	wielkopolskie	pilski	Łobżenica*	1.1.1.1, 1.3.1	204,29	54	2,83
7	1	kujawsko-pom.	świecki	Pruszcz*	1.1.1.1	164,42	1	1,11
10	1	opolskie	opolski	Turawa	1.1.1.2	202,50	60	1,17
11	1	zachodniopom.	łobeski	Dobra	1.1.1.2	337,04	83	2,22
	1	średnia				227,06		
1	2	małopolskie	gorlicki	Gorlice	1.1.2	76,65	85	0,29
2	2	małopolskie	wadowicki	Kucharz	1.1.2	36,46	2	0,22
3	2	małopolskie	suski	Budzów	1.1.2	105,24	90	0,16
8	2	śląskie	żywiecki	Rękawica	1.1.2	101,35	34	0,48
	2	średnia				79,92		
12	3	podlaskie	siemiatycki	Perlejewo	1.1.3	176,39	27	1,34
	3	średnia				176,39		
4	4	mazowieckie	przasnyski	Chorzele	1.2.1	179,55	92	1,27
13	4	podkarpackie	leski	Cisna	1.2.1.	96,34	30	3,74
	4	średnia				137,94		
9	5	lubelskie	lubartowski	Lubartów*	1.2.2	65,54	0,5	0,90
5	5	łódzkie	łowicki	Nieborów	1.2.2	49,58	1	0,91
	5	średnia				57,56		
		średnia ogółem:				138,10		1,28

Uwaga *: Opracowanie nie dotyczyło ustalenia danych ewidencyjnych budynków, a cena jednostkowa uwzględnia całkowity produkt łącznie z budynkami

● **W grupie obiektów obszaru 1** częściowo do ustalenia przebiegu granic wykorzystano materiały b. katastru pruskiego (zarysy pomiarowe, materiały dotyczące poziomych osnów katastralnych), a w przypadkach braku materiałów katastralnych oraz ich złej jakości zastosowano technikę ponownego ustalenia granic jw.

● **W grupie obiektów obszaru 4** w znacznym stopniu wykorzystano istniejące materiały ewidencyjne (zarysy pomiarowe, materiały dotyczące poziomych osnów geodezyjnych), w niezbędnych przypadkach zastosowano technikę ponownego ustalenia granic działek jw.

● **W grupie obiektów obszaru 5** w znacznym stopniu wykorzystano istniejące materiały ewidencyjne (zarysy pomiarowe), w niezbędnych przypadkach zastosowano technikę ponownego ustalenia granic działek jw.

Materiały pochodzące z projektów LPIS zostały w znacznej liczbie przypadków wykorzystane w procesach ustalenia granic działek ewidencyjnych oraz przebiegu konturów użytków gruntowych (w całości opracowań w zakresie modernizacji ewidencji powszechnie stosowano ortofotomapę cyfrową).

Ze wstępnych rezultatów prac wykonanych w ramach obiektów wzorcowych

wynikają następujące spostrzeżenia dotyczące przyszłych kompleksowych modernizacji ewidencji gruntów i budynków:

1. Dla obiektów w obszarze 2 oraz częściowo 1 należy wymienić dotychczasowe mapy ewidencyjne i zastąpić je mapami wykonanymi w sposób kompleksowy (obszarami poszczególnych jednostek ewidencyjnych) z zastosowaniem metod i technologii pomiarów bezpośrednich (GPS-RTK oraz tachimetria elektroniczna) lub pomiarów fotogrametrycznych (opracowania stereogrametryczne z sygnalizacją punktów granicznych działek), poprzedzonych ustaleniem granic.

2. Dla obiektów w obszarach 4, 5 oraz częściowo 1 należy w znacznym stopniu wykorzystać istniejące materiały (spełniające kryteria wiarygodności i dokładności materiały ewidencyjne, katastralne, pochodzące z projektów LPIS), a prace pomiarowe w zakresie przebiegu granic i konturów użytków ograniczyć do minimum; w ramach modernizacji należy wykorzystać aktualną ortofotomapę cyfrową pochodzącą z projektów aktualizacji bazy danych LPIS.

3. W celu przyspieszenia prac modernizacyjnych należy powszechnie zastosować technologię fotogrametrii cyfrowej w zakresie pomiarów konturów budyn-

ków na podstawie dostępnych materiałów fotogrametrycznych.

4. Należy ograniczyć do niezbędnego minimum udział kosztów przeznaczanych w ramach kompleksowych modernizacji na prace dotyczące aktualizacji operatów klasyfikacyjnych (wyłącznie do analizy przypadków zmiany przebiegu i oznaczeń użytków gruntowych).

Szczegółowe wnioski dotyczące przeprowadzania modernizacji EGiB, w tym kwalifikacja do określonego obszaru (wg powyższych kryteriów) i wybór technologii opracowania map ewidencyjnych, powinny być poprzedzone zgromadzeniem i analizą metadanych oraz wnikliwą analizą ekonomiczną przedsięwzięcia; omawiane ustalenia powinny stanowić treść projektu modernizacji ewidencji.

● PROPOZYCJE NOWYCH ROZWIĄZAŃ

W wyniku pilotażu przygotowano projekt wytycznych technicznych wraz z załącznikami

dla przeprowadzenia modernizacji EGiB na terenach wiejskich pt. „Wytyczne w sprawie kompleksowej modernizacji ewidencji gruntów i budynków z uwzględnieniem rezultatów realizowanego przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii projektu „PHARE 2003 – nr 2003/005-710.01.08 – Wektoryzacja map katastralnych w Polsce oraz projektów realizowanych przez ARiMR”. Jednym z załączników są ramowe warunki techniczne wykonania prac dotyczących modernizacji ewidencji gruntów i budynków, z uwzględnieniem specyfiki omówionych pięciu obszarów. Ponadto opracowano projekty przepisów mających na celu usprawnienie kompleksowej modernizacji EGiB:

● rozporządzenia ministra spraw wewnętrznych i administracji *zmieniającego rozporządzenie w sprawie ewidencji gruntów i budynków*;

● zmian do zał. 4 rozporządzenia *w sprawie ewidencji gruntów i budynków* pt. „Wymiana i udostępnianie danych bazy danych ewidencyjnych (standard formatu wymiany danych ewidencyjnych – SWDE)”.

STANISŁAW ZAREMBA

(Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Departament Informacji o Nieruchomościach)